

Nemajetková újma

V obecné rovině nelze vyloučit, že porušení povinnosti postupovat lege artis může s ohledem na provázanost poskytovaných zdravotních služeb s nanejvýš osobní sférou každého jedince vést (bez ohledu na to, zda ve výsledku dojde k újmě na zdraví) k nejistotě, útrapám, psychickému strádání v důsledku neúměrného znejistění apod., nepřiměřeně narušujícím soukromí či integritu tímto postupem zasažené osoby, a to nad rámec útrap spojených se samotným zdravotním problémem, jeho diagnostikou a léčbou, což by (podobně jako například nedostatečné poskytnutí informací poskytovatelem zdravotní péče) případně mohlo vést ke vzniku újmy v podobě zásahu do osobnostních práv takto dotčené osoby. Tento závěr podporuje vývoj právní úpravy prohlubující autonomii pacienta a jeho specifická práva, podstatně rozšířená zejména zákonem č. [372/2011](#) Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, účinným od 1. 4. 2012. Právě z práva pacienta na určitý standard zacházení při provádění lékařských zákroků by bylo možno dovodit existenci specifického nároku označitelného za nárok ze ztráty šance na vyléčení, jestliže došlo k postupu non lege artis, avšak důsledky z hlediska tradičních nároků nejsou dostatečně přesně určitelné. I když nelze spolehlivě doložit vztah příčinné souvislosti k jednotlivým dílčím nárokům odvozeným od poškození zdraví (§ 2958, § 2960 a § 2962 až § 2964 o. z.), není vyloučen zásah do osobnostních práv pacienta tím, že mu nebyla poskytnuta odborná péče na náležité úrovni a on tím byl zasažen na nejcennější hodnotě, jíž je lidské zdraví, a musí se vnitřně vypořádat s tím, že byl zbaven možnosti dosáhnout uzdravení či dosažení předpokládaného zdravotního stavu. Jde o ryze osobnostní nárok nemajetkové povahy, odlišný od uvedených dílčích nároků, odčinitelný přiměřeným zadostiučiněním podle § 2951 odst. 2 o. z.; tento nárok však nenáleží pozůstalým po zemřelém pacientovi.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 3332/2020-409 ze dne 30.3.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce: K. H., narozený dne XY, bytem XY, zastoupený advokátkou JUDr. M.C., se sídlem P., proti žalované: Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, se sídlem P., zastoupená advokátem JUDr. J.B., se sídlem P., za účasti vedlejšího účastníka na straně žalované: Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group, se sídlem P., o 1.036.621 Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 10 pod sp. zn. 34 C 42/2017, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2020, č. j. 54 Co 111/2020-364, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2020, č. j. 54 Co 111/2020-364, v části výroku I, jíž bylo potvrzen výroky rozsudku soudu prvního stupně o platební povinnosti žalované ve výši 628.200 Kč a výroky o náhradě nákladů řízení žalobce a o soudním poplatku, a ve výroku III o náhradě nákladů odvolacího řízení, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 30. 9. 2019, č. j. 34 C 42/2017-315, v části výroku I o platební povinnosti žalované ve výši 628.200 Kč, ve výroku III o nákladech řízení a ve výroku IV o soudním poplatku, se zrušují a věc se vrací v tomto rozsahu Obvodnímu soudu pro Prahu 10 k dalšímu řízení. Dovolání proti části výroku I rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2020, č. j. 54 Co 111/2020-364, jíž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně o platební povinnosti žalované ve výši 36.361 Kč, se odmítá.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 10 rozsudkem ze dne 30. 9. 2019, č. j. 34 C 42/2017-315, uložil žalované, aby zaplatila žalobci 628.200 Kč a 36.361 Kč (výrok I), co do částky 371.800 Kč žalobu zamítl (výrok II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení žalobce (výrok III), o soudním poplatku (výrok IV), náhradě nákladů státu (výrok V) a o náhradě nákladů mezi žalovanou a vedlejším účastníkem na straně žalované (výrok VI). Žalobce se domáhal zaplacení 1.000.000 Kč na náhradě nemajetkové újmy a 36.621 Kč na náhradě nákladů pohřbu s tvrzením, že nesprávný postup žalované při vyšetření dne 30. 1. 2014 (ošetřující lékařka se nedostatečně věnovala rodinné anamnéze a nezhlednila, že bratr pacientky trpěl podobným onemocněním, a neprovedla další vyšetření) vedl k úmrtí jeho manželky A. H., jež následující den zemřela na zakrvácení osrdečnicku, jehož příčinou bylo roztržení stěny hrudní srdečnice (aorty) v důsledku jejího onemocnění. Soud vyšel ze zjištění, že A. H. se pro silné bolesti zad s vystřelováním do hrudníku dostavila v pozdních odpoledních hodinách do neurologické ambulance, s ohledem na nefunkčnost počítačového systému na tomto pracovišti se následně podle doporučení odebrala na I. interní kliniku – Lékařskou pohotovostní službu, kde byl vyšetřením zjištěn spasmus a pacientce byl aplikován lék Tramal k uvolnění svalů. Následující den A. H. setrvala doma, stále trpěla bolestmi a večer byla nalezena manželem v kritickém stavu, provedená resuscitace již nebyla úspěšná. Soud prvního stupně konstatoval, že nemoc (disekující aneuryzma aorty), jež vedla k úmrtí, je velmi obtížně zjistitelná a i při včasné diagnostice a operaci má zhruba 50% úmrtnost. Příznaky A. H. svědčily i o možnosti podstatně častěji se vyskytujícího vertebrogenního bolestivého syndromu hrudní páteře, akutního infarktu myokardu, plicní embolie či zánětu osrdečnicku. Péče poskytnutá vyšetřující lékařkou však nebyla lege artis, neboť v lékařské zprávě schází údaj o prodělané operaci páteře, je uvedeno její předchozí příjmení a mylný údaj, že nekouří, ač kouřila, schází zde údaj o bratrově nemoci a je nepravděpodobné, že by tuto skutečnost, relevantní též ve vztahu k ní, zemřelá zamlčela. Přestože A. H. byla schopna sama chodit, jevila po aplikaci Tramalu ústup bolesti a její životní funkce byly stabilní (to vše je pro rozvoj daného onemocnění netypické), lékařka zanedbala náležitou péči, neboť si nezjistila relevantní údaje a neprovedla další vyšetření, které mělo vyloučit infarkt myokardu; takový diagnostický postup mohl přispět ke zjištění disekujícího aneuryzma. I když tedy je diagnostika nemoci velmi obtížná, nebyl podle názoru soudu postup vyšetřující lékařky lege artis. A. H. měla podle znalců přibližně 50% šanci na přežití za předpokladu včasné operace. Není přitom podstatné, že k úmrtí mohlo dojít i při poskytnutí správné péče, nýbrž postačí, že jednáním vyšetřující lékařky se podstatně zvýšila pravděpodobnost následku, čímž je dána minimálně částečná (parciální) příčinná souvislost mezi postupem lékařky a úmrtím A. H. Soud proto podle § 2961 a § 2959 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), a s odkazem na závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 894/2018, přiznal žalobci náhradu nemajetkové újmy za ztrátu osoby blízké ve výši dvacetinásobku průměrné mzdy zvýšené s ohledem na dobré vztahy obou osob o 25 %. Vyhověl též jeho požadavku na náhradu nákladů pohřbu a ve zbytku žalobu zamítl.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 28. 5. 2020, č. j. 54 Co 111/2020-364, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé a v nákladových výrocích III a IV, v nákladových výrocích V a VI jej zrušil (výrok I rozsudku odvolacího soudu), řízení ohledně částky 3.300 Kč zastavil (výrok II rozsudku odvolacího soudu) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok III rozsudku odvolacího soudu). Odvolací soud označil skutková zjištění i právní závěry soudu prvního stupně za správné. Konstatoval, že postup žalované při poskytování lékařské péče dne 30. 1. 2014 byl non lege artis a byl příčinou smrti pacientky. Pokud bylo ve zprávě uvedeno závažné onemocnění otce A. H., měla ošetřující lékařka uvažovat i tímto směrem a odeslat pacientku na příslušná vyšetření nebo jí to alespoň doporučit na následující den. Jen tak by byl dodržen postup lege artis, a to tím spíše při obtížném stanovování diagnózy. Neučinila-li tak ošetřující lékařka, nemohla příčiny ani závažnost nemoci rozpoznat, a tudíž ani přijmout adekvátní léčbu. Odeslání pacientky domů s lékem proti bolesti zad vedlo ke ztrátě šance poškozené na stanovení správné diagnózy, ke ztrátě šance přežít a ve výsledku způsobilo její předčasné úmrtí. Odvolací soud proto pouze částečně korigoval výroky o náhradě nákladů řízení a zastavil řízení v částce, o níž soud prvního stupně

nerozhodl a ohledně níž byla v odvolacím řízení žaloba vzata zpět.

Proti rozsudku odvolacího soudu, konkrétně jeho výrokům I (podle obsahu dovolání zjevně jen co do jeho potvrzující části) a III, podala žalovaná dovolání s argumentací, že napadené rozhodnutí závisí na otázce, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od rozhodnutí Nejvyššího soudu a tato otázka je rozhodována rozdílně v rámci rozhodovací praxe odvolacího soudu; podle dovolatelky spočívá rozsudek odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení věci. Závěr, že postup žalované byl *non lege artis* a současně byl příčinou vzniku újmy, nemůže obstát za situace, v níž dva ze tří znaleckých posudků potvrzují, že se o postup *non lege artis* nejednalo a žádný z posudků neproklamuje příčinnou souvislost mezi úmrtím pacientky a postupem žalované. Soud prvního stupně přitom příčinnou souvislost dovodil jako minimálně parciální (částečnou), kterou však český právní řád nezná, a takovýto výklad neplyne ani z rozhodovací praxe Nejvyššího a Ústavního soudu, což dokládá nesprávnost právního posouzení věci. V souladu s rozhodovací praxí (akceptující několik výjimek) musí být příčinná souvislost zpravidla postavena najisto, tedy musí být jisté, že postup žalované při poskytnutí péče pacientce mohl být označen za takový, který s největší pravděpodobností vedl ke vzniku újmy (ve smyslu rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1062/2002). V projednávané věci pak provedené důkazy jednoznačně hovořily proti naplnění tohoto předpokladu. Vytkla-li jedna ze znalkyň postupu žalované, že pacientka nebyla odeslána k dalším vyšetřením, konstatovala současně, že ani tato vyšetření by k obtížné diagnostice disekujícího aneurysmatu zřejmě nepřispěla a že stanovení této diagnózy je obtížné i pro zkušeného kardiologa. Dovolatelka zmiňuje i další znalecké vývody poukazující na atypičnost průběhu symptomů pacientky a její reakce na danou léčbu, obtížných podmínek diagnostiky v rámci ambulance, vzácnost choroby i to, že ani další vyšetření nemusela být rozhodná pro úspěšnou diagnózu pacientky. Za použití teorie adekvátní příčinné souvislosti (vyložené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2011, sp. zn. 28 Cdo 3471/2009) nelze dovodit vztah příčinné souvislosti mezi postupem žalované a úmrtím pacientky. Atypičnost příznaků, raritnost nemoci i prudká progresse onemocnění, jež se projevilo prasknutím aorty již za 1,5 dne po vzniku výduti, nasvědčují tomu, že naděje na záchranu život byla minimální. Z hlediska přirozeného (obvyklého) chodu věcí i obecné zkušenosti v daném případě (jak o tom hovoří Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 5. 9. 2019, sp. zn. 25 Cdo 83/2019) nemůže být úmrtí pacientky v příčinné souvislosti s postupem při poskytnutí péče. Dovolatelka dále poukázala na extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právními závěry soudu při konstatování postupu *non lege artis* ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 15. 8. 2006, sp. zn. IV. ÚS 442/05. Soudy měly za neupotřebitelné závěry o řádně poskytnuté léčbě ze soudem zadaného znaleckého posudku, neboť vycházely z toho, že posudek zpracovávající lékař měl mylné údaje o informacích, které měla k dispozici vyšetřující lékařka o předchozí operaci páteře pacientky. V řízení však z provedených důkazů zřetelně vyšlo najevo, že vyšetřující lékařka tyto údaje měla. Navzdory tomu soudy svůj úsudek v tomto směru založily na tom, že lékařka měla provést další vyšetření právě proto, že neměla povědomí o potížích pacientky s páteří. Tento nesprávný závěr pak byl stěžejní pro právní posouzení věci. Dovolatelka dále vytkla odvolacímu soudu nepřezkoumatelnost rozhodnutí (odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 32 Odo 210/2003), neboť se nijak nevypořádal s odvolací argumentací žalované a vedlejšího účastníka a konstatoval jen, že tato argumentace nemůže správností rozhodnutí soudu prvního stupně otrást, aniž se blíže vyjádřil k jednotlivým námitkám. Toto odůvodnění čítá jen jeden odstavec opakující odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, proto rozsudek odvolacího soudu postrádá náležitosti vyžadované ustanovením § 157 odst. 2 o. s. ř. a není přezkoumatelný ve smyslu rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2008, sp. zn. 32 Odo 1561/2006, a ze dne 24. 3. 2010, sp. zn. 32 Cdo 4455/2009. Dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil spolu s rozhodnutím soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání zpochybnil argumentaci žalované a navrhl, aby bylo dovolání odmítnuto, případně zamítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) a je přípustné jen zčásti.

Žalobce uplatnil dva nároky se samostatným skutkovým základem, a to nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené úmrtím blízké osoby a nárok na náhradu nákladů pohřbu. V řízení, jehož předmětem je částka skládající se z několika samostatných nároků, odvíjejících se od odlišného skutkového základu, má rozhodnutí o každém z nich charakter samostatného výroku a přípustnost dovolání je třeba zkoumat samostatně, a to bez ohledu na to, že tyto nároky byly uplatněny v jednom řízení a že o nich bylo rozhodnuto jedním výrokem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2003, sp. zn. 32 Odo 747/2002, publikované pod C 2236 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck, dále jen „Soubor“, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3238/2013, nebo rozsudek ze dne 1. 11. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2245/2017, publikovaný pod č. 7/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen „Sbírka“). Tyto judikatorní závěry jsou použitelné i po změně § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. provedené s účinností od 30. 9. 2017 zákonem č. [296/2017](#) Sb. Nejvyšší soud např. v usneseních ze dne 28. 6. 2018, sp. zn. 25 Cdo 1791/2018, nebo ze dne 30. 5. 2019, sp. zn. 25 Cdo 253/2019, podrobně vysvětlil, z jakého důvodu i po této novele není dovolání přípustné, jestliže žádný z nároků (mimo nároky ze spotřebitelských smluv a z pracovněprávních vztahů) se samostatným skutkovým základem, které jsou předmětem dovolacího řízení, není nárokem na peněžité plnění přesahující 50.000 Kč (viz dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2021, sp. zn. 25 Cdo 732/2021). Jelikož na náhradě nákladů pohřbu byla požadována částka 36.361 Kč nedosahující zákonného limitu, je přípustnost dovolání v tomto rozsahu vyloučena ustanovením § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř. V tomto rozsahu tedy Nejvyšší soud podle § 243c odst. 1 o. s. ř. dovolání jako nepřipustné odmítl.

Dovolání je přípustné ohledně nároku na náhradu nemajetkové újmy, a to k otázce příčinné souvislosti, která je jedním ze základních zákonných předpokladů vzniku obecné povinnosti k náhradě újmy ve smyslu § 2910 o. z. Bez splnění této podmínky nemůže být požadavek na náhradu újmy opodstatněný. Příčinná souvislost je obecně dána tehdy, vznikla-li újma následkem protiprávního úkonu škůdce, tedy je-li jeho jednání (opomenutí) a újma ve vzájemném poměru příčiny a následku, tudíž je-li doloženo, že nebýt protiprávního úkonu, k újmě by nedošlo (*conditio sine qua non*). Současně však odpovědnost nelze neomezeně činit závislou na kauzalitě, neboť by to mohlo vést k zákonu neodpovídajícímu a ve společenských poměrech neúnosnému ukládání povinnosti nahradit újmu (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2018, sp. zn. 25 Cdo 2999/2018). Je-li tu více příčin, které z časového hlediska působí následně (jde o tzv. řetězec postupně nastupujících příčin a následků), musí být jejich vztah ke vzniku újmy natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3585/2007, Soubor C 8673). Právně relevantními příčinami tedy nemohou být kterékoli faktické příčiny, sebevíce vzdálené od škodního následku, nýbrž je třeba vyčlenit (izolovat) jen ty příčiny, s nimiž právo spojuje vznik odpovědnosti (tzv. umělá izolace jevů), které jsou pro způsobení následku významné (tzv. gradace příčinné souvislosti) a které podle obvyklého chodu věcí i podle obecné zkušenosti mají zpravidla (typicky) za následek způsobení určité újmy (tzv. adekvátní příčinná souvislost). Příčinná souvislost jako jeden z nezbytných předpokladů odpovědnosti za újmu je dána tehdy, je-li újma podle obvyklého (přirozeného) chodu věcí i obecné zkušenosti, respektive poznatků adekvátním následkem protiprávního úkonu či škodní události (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2017, sp. zn. 25 Cdo 3285/2015, Soubor C 17004). Základním kritériem, ze kterého vychází teorie adekvátnosti kausálního nexu, je objektivní předvídatelnost škodního následku (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, uveřejněný pod č. 177/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nebo v literatuře Knappová, M., Švestka, J. a kol.: *Občanské právo hmotné, svazek II*, 3. vydání, Praha, ASPI, 2002, s. 459, a rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 2015, sp. zn. 25

Cdo 1222/2012, Soubor C 14503, a ze dne 5. 9. 2019, sp. zn. 25 Cdo 83/2019, Soubor C 18919) s tím, že smyslem subjektivní odpovědnosti za újmu je nařídit náhradu tam, kde škůdce újmu způsobil, ačkoli mu lze vytknout, že ji způsobil nemusel, že mohl jednat jinak. Poskytovatel zdravotní péče proto neodpovídá za nesprávně stanovenou diagnózu či jiný postup tzv. non lege artis (tj. protiprávní jednání), jestliže zdravotní stav pacienta byl takový, že ani řádně zvolený postup při léčbě by trvalému poškození jeho zdraví při obvyklém chodu věcí nezabránil (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. 25 Cdo 1778/2009, Soubor C 10109). Lze dodat, že předestřené pojetí samozřejmě neznačí, že by posuzované protiprávní jednání vždy muselo být příčinou výlučnou a jedinou, na výsledné utrpěné újmě se může podílet více příčin, a to včetně okolností přičitatelných poškozenému ve smyslu § 2918 o. z. (srov. více rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 25 Cdo 2544/2020), čemuž následně odpovídá i rozsah náhrady. Má-li však být určitý škodní následek přičítán v plném rozsahu k tíži škůdci, je třeba dospět k závěru, že nebýt jeho protiprávního počínání, k posuzované újmě by nedošlo.

Lze se setkat i se specifickou právní konstrukcí dovozující odpovědnost nikoliv za újmu jako takovou, ale za samotnou ztrátu šance na to, že k ní nedojde. Tato teorie ztráty šance tedy přichází se specifickým statkem, jímž je právě samotná šance pacienta na zachování zdraví; újmu v pojetí této teorie tedy není skutečně způsobená újma, ale již sama ztracená příležitost (šance), čemuž odpovídá též to, že kompenzována může být právě tato ztracená příležitost (k tomu viz též Melzer, F., Tégl, P. a kol.: Občanský zákoník - velký komentář. Svazek IX. § 2894 - 3081. Praha: Leges, 2018, s. 498). Ve vztahu k této újmě je pak posuzována příčinná souvislost s protiprávním jednáním (jinak řečeno, nezkoumá se existence příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a vzniklou újmu na zdraví či na životě, ale mezi protiprávním jednáním a újmu v podobě ztráty šance na uzdravení, respektive přežití). Jde o statek, jenž je současně odlišný od samotného života a zdraví (čemuž by pak měla odpovídat i případná kompenzace, způsob jejího stanovení a její výše). V otázce uplatnitelnosti tohoto náhledu a nemožnosti jeho ztotožnění s náhradou újmy způsobené úmrtím blízké osoby se rozhodnutí odvolacího soudu dostalo do rozporu s později vydaným rozsudkem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2022, sp. zn. 31 Cdo 2376/2021, podle něž zavázat poskytovatele zdravotní péče k povinnosti hradit újmu na zdraví pacienta pouze na základě tzv. teorie ztráty šance, tj. bez dostatečně zřejmé příčinné souvislosti mezi jeho jednáním (či opomenutím) a škodlivým následkem, je v rozporu s ústavním pravidlem, že nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Pro stručnost lze na závěry rozhodnutí odkázat, i když vychází z právní úpravy účinné do 31. 3. 2013. Použitou argumentaci lze přiměřeně vztáhnout i na právní úpravu účinnou od 1. 1. 2014, jež nedává důvod k odlišnému pohledu na otázku kauzality, ani potřebný hmotněprávní podklad pro dovození specifického pojetí samostatného, zákonem chráněného statku ve formě ztráty šance a její ztotožnění s újmu na životě.

V obecné rovině nelze vyloučit, že porušení povinnosti postupovat lege artis může s ohledem na provázanost poskytovaných zdravotních služeb s nanejvýš osobní sférou každého jedince vést (bez ohledu na to, zda ve výsledku dojde k újmě na zdraví) k nejistotě, útrapám, psychickému strádání v důsledku neúměrného znejistění apod., nepřiměřeně narušujícím soukromí či integritu tímto postupem zasažené osoby, a to nad rámec útrap spojených se samotným zdravotním problémem, jeho diagnostikou a léčbou, což by (podobně jako například nedostatečné poskytnutí informací poskytovatelem zdravotní péče - srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2018, sp. zn. 25 Cdo 4162/2017, Soubor C 18035) případně mohlo vést ke vzniku újmy v podobě zásahu do osobnostních práv takto dotčené osoby. Tento závěr podporuje vývoj právní úpravy prohlubující autonomii pacienta a jeho specifická práva, podstatně rozšířená zejména zákonem č. [372/2011 Sb.](#), o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, účinným od 1. 4. 2012. Právě z práva pacienta na určitý standard zacházení při provádění lékařských zákroků by bylo možno dovodit existenci specifického nároku označitelného za nárok ze ztráty šance na vyléčení, jestliže došlo k postupu non lege artis, avšak důsledky z hlediska tradičních nároků nejsou dostatečně přesně

určitelné. I když nelze spolehlivě doložit vztah příčinné souvislosti k jednotlivým dílčím nárokům odvozeným od poškození zdraví (§ 2958, § 2960 a § 2962 až § 2964 o. z.), není vyloučen zásah do osobnostních práv pacienta tím, že mu nebyla poskytnuta odborná péče na náležité úrovni a on tím byl zasažen na nejcennější hodnotě, jíž je lidské zdraví, a musí se vnitřně vypořádat s tím, že byl zbaven možnosti dosáhnout uzdravení či dosažení předpokládaného zdravotního stavu. Jde o ryze osobnostní nárok nemajetkové povahy, odlišný od uvedených dílčích nároků, odčinitelný přiměřeným zadostiučiněním podle § 2951 odst. 2 o. z.; tento nárok však nenáleží pozůstalým po zemřelém pacientovi.

V projednávané věci soud prvního stupně (a odvolací soud s jeho závěry souhlasil) dovedl ohledně příčinné souvislosti mezi tvrzeným protiprávním jednáním (postup lékařky non lege artis) a újmou, že je dána „minimální částečná příčinná souvislost“ a že A. H. byla jednáním žalované připravena o šanci na přežití, na základě čehož konstatoval povinnost žalované nahradit újmu způsobenou žalobci úmrtím jeho manželky. Tento závěr je nejen poněkud nejasný, ale též nesprávný. Povinnost žalované k náhradě újmy podle § 2959 o. z. mohla vzniknout tehdy, pokud protiprávní jednání žalované bylo podmínkou, bez níž by tento škodlivý následek nenastal, k čemuž však ani jeden ze soudů nedospěl. Muselo by být tedy alespoň s vysokou mírou pravděpodobnosti zjištěno, že řádný postup žalované by v dané situaci vedl k včasné diagnostice a současně též k reálně dostupné léčbě (včasné operaci), jež by smrtelný následek (i s ohledem na rychlou progresi onemocnění) odvrátila. Není zcela zřejmé, zda užitím sousloví „částečná příčinná souvislost“ chtěl soud prvního stupně naznačit souběh více příčin, což by však bylo v rozporu s jeho dalším posouzením, v němž zjevně zvažuje pouze příčinu jedinou, a to nesprávný postup žalované. To pak ovšem nerespektuje východisko, že škůdci lze klást k tíži takový následek, jehož příčinou bylo jeho protiprávní počínání. Hovoří-li dále soudy o ztrátě šance na stanovení správné diagnózy, vyústující ve ztrátu šance přežít a v předčasné úmrtí, kladou tak v podstatě rovnítko mezi ztrátou šance a příčinnou souvislost mezi úmrtím pacientky a jednáním žalované, aniž by tento svůj postoj blíže objasnily (a přednesly případně náležité právní argumenty, jimiž by bylo možno revidovat výše popsané obecné pojetí kauzality) a aniž odlišily oba shora popsané nároky.

Protože dovolání bylo podáno ve vztahu k nároku na náhradu nemajetkové újmy důvodně, zrušil Nejvyšší soud podle § 243e o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu v tomu odpovídajících výrocích ve věci samé, jakož i v závislých výrocích nákladových. Důvod zrušení platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, dovolací soud proto zrušil i jeho rozsudek (v části, v níž nebyl zrušen odvolacím soudem) a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 10 k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)

- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)